

Projectbeschrijving voor de leerkracht

PROJECT OP NAAR HET STRAND

Leerlijn Dans | Thema Onze Stad | Groep 1 en 2 | 2019

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Wil je woorden uit dit project koppelen aan taalonderwijs? Raadpleeg dan de begrippenlijst via [deze link](#).

Inhoudsopgave

1. Informatie.....	1
2. Introductie.....	2
3. Oriëntatie.....	3
4. Opdracht: Zandschuivers en waterspringers.....	5
5. Opdracht: Spelen met wind.....	9
6. Opdracht: Stranddieren.....	12

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten. Ook zijn hieronder de algemene benodigdheden en de begrippenlijst opgenomen.

Wat doen de leerlingen in dit project?

Dansen aan zee; in dit project draait alles om het strand. Het project start met dansbewegingen die zijn gebaseerd op spelen aan het strand. De leerlingen bekijken een filmpje waarin bewegen op het strand centraal staat. Ze leren daarbij te variëren met kracht en ontspanning. Daarna dansen ze als vliegers. Ze maken figuren in de lucht en 'vliegen' omhoog, omlaag en opzij. In de laatste opdracht verbeelden ze met dans een stranddier, waarbij ze de elementen water, lucht en zand een plek geven en alles wat ze geleerd hebben toepassen. Een leuk idee is om het project af te sluiten met een grote, gezamenlijke stranddans.

Waarom dit project?

De leerlingen wonen in Den Haag, een stad aan zee. In dit project leren ze een aantal kenmerken die met Den Haag aan zee te maken hebben, o.a. het *Vliegerfestival* en zandsculpturen. Kinderen van deze leeftijd bewegen veel en zijn nog volop aan het ontdekken wat hun lichaam allemaal kan. Met dit project ervaren de leerlingen op een speelse manier welke houdingen en bewegingen mogelijk zijn en hoe het is om te dansen op muziek.

Houdingsdoelen

De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen:

- de leerling stelt zich open voor diverse kunstvormen;
- de leerling heeft een nieuwsgierige betrokken houding.

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van een bezoek aan een voorstelling of de komst van een [kunstenaar in de klas](#).
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Algemene benodigheden

Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal met smartbord
- speellokaal met de mogelijkheid muziek af te spelen met goed geluidsniveau

Let op: De opdrachten beschreven in dit project worden deels uitgevoerd in het klaslokaal en deels in het speellokaal. Het bekijken en bespreken van de filmfragmenten gebeurt in het klaslokaal. Voor de actieve dansopdrachten is een speellokaal of gymzaal nodig. Hier dien je muziek te kunnen afspelen met een goed geluidsniveau. Als jouw school geen geluidsapparatuur in de gymzaal heeft, kun je via CultuurSchakel gebruikmaken van een draadloze muziekbox die via bluetooth de muziek afspeelt vanaf een laptop of mobiele telefoon. Wil je hiervan gebruikmaken, neem dan contact op met je cultuurcoach bij CultuurSchakel.

2. Introductie

Kennisdoelen

De leerling leert dat de stad Den Haag aan zee ligt.

Vaardigheidsdoelen

Niet van toepassing

Benodigheden

- diverse benodigheden naar keuze voor het inrichten van een strandtafel

Aan de slag in de klas

Doe onderstaande opdrachten om het project te introduceren:

1. Bespreek met de leerlingen wie er wel eens naar het strand van Den Haag (Kijkduin of Scheveningen) is geweest.
2. Bekijk en bespreek [de animatie over de boulevard van Scheveningen](#). Wat doen de beelden uit de animatie allemaal? Kun je een beweging nadoen?
3. Bekijk de film nog een keer en laat de leerlingen sommige bewegingen meedoen, zittend op of staand voor hun stoel.
4. Richt een strandtafel in rondom de zand- en watertafel met parasol, handdoek, emmers en schepjes, badkleding en windscherm. Leg er schelpen, aangespoeld hout e.d. bij.
5. Breng eventueel een bezoek aan Scheveningen en het strand. Verzamel natuurlijke materialen zoals schelpen, zand en aangespoeld hout.

3. Oriëntatie

Kennisdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none">• benoemt opvallende bewegingen uit het filmfragment <i>Boy</i>;• kent specifieke kenmerken van het strand.
Vaardigheidsdoelen	De leerling kan zowel een houding met weinig spierspanning als met veel spierspanning aannemen.

Eventuele benodigdheden

Naar keuze enkele (prenten)boeken met het thema strand en zee. Suggesties:

- *Dikkie Dik naar het strand* van Jet Boeke en Arthur van Norden (Gottmer, 2012)
- *Dikkie Dik: de zon, de zee en de wind* van Jet Boeke en Arthur van Norden (Gottmer, 2004)
- *Nijntje aan zee* van Dick Bruna (Mercis Publishing B.V.)
- *Nijntje op het strand* van Dick Bruna (Mercis Publishing B.V.)
- *Boer Boris gaat naar zee* van Ted van Lieshout (Gottmer, 2014)
- *Met opa naar zee* van Stefan Boonen (Clavis, 2019)
- *De gele ballon* van Charlotte Dematons: de kijkplaat met het strand (Lemniscaat, 2009)

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de eerste opdracht.

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek.

Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- Waar woon je liever: in een stad met een zee of in een stad zonder zee?
- Leeft de zee? Houdt de zee ergens op?
- Zijn het zand en het water vrienden?

Oriëntatieopdracht

Doe onderstaande opdrachten of maak een keuze:

1. Bekijk en bespreek het YouTube-filmpje [Boy](#) van Peter Anderson en Rosemary Lee.
 - o Wat doet de jongen? Laat de leerlingen de bewegingen benoemen.
 - o Welke bewegingen vinden de leerlingen bijzonder?
 - o Welke bewegingen maken de leerlingen zelf graag?
2. Laat enkele afbeeldingen zien van zandsculpturen in Den Haag: [Zandsculptuur](#), [Zandsculptuur](#) en [Zandbeeld](#).
3. Bespreek met de leerlingen of ze zelf wel eens iets van zand bouwen aan het strand. Doen ze dat met nat zand of met droog zand?
4. Lees een prentenboek voor waarin zee en strand voorkomen of maak een leestafel met diverse boeken over het strand en de zee.

Zand en water

Laat de leerlingen met hun handen droog zand, nat zand en water voelen. Doe dit eventueel met de ogen dicht. Herhaal dit zo mogelijk ook met blote voeten. Bespreek verschillen zoals hard en zacht, los en vast.

Hard of zacht zand

De leerlingen kiezen een plekje voor zichzelf in de klas of het speellokaal. Ze zitten of liggen op de grond en maken zich zo slap mogelijk, alsof ze los zand zijn. Vertel dat je ze nu met water gaat mengen en dat ze een stevig beeld van zichzelf gaan maken. De leerlingen kiezen een eigen houding en maken zich heel stijf en strak, als een standbeeld. Dit kan enkele keren herhaald worden.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Deed de jongen Boy uit het filmpje iets wat jij ook weleens doet?
- Deed hij iets wat je raar, mooi, grappig of dapper vond?
- Wat doe jij het meeste, het liefste, op het strand?

4. Opdracht: Zandschuivers en waterspringers

In deze opdracht ligt de nadruk op bewegen in het zand en in het water. De leerlingen onderzoeken hoe zij zich in hard en zacht zand kunnen bewegen en hoe je kunt spelen in de golven. Welke bewegingen kan je maken en hoe benoem je die? Woorden als rollen, duiken, glijden en draaien staan centraal in de onderzoeksfase. In de uitvoerende fase bedenken de leerlingen bewegingen naar aanleiding van een strandverhaal en bewegen en dansen ze op muziek alsof ze op het strand zijn.

Kennisdoelen	De leerling kent de betekenis van deze woorden m.b.t. bewegen: rollen, duiken, glijden, schuiven, draaien, hard, zacht, soepel, sterk.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none">• onderzoekt verschillende dansacties zoals springen, vallen en rollen, gerelateerd aan spelen op het strand;• kan zowel zacht en ontspannen dansen als krachtig en gespannen.

Benodigheden

- tape of pionnen om een scheidingslijn op de vloer van het speellokaal te maken

Aan de slag in het speellokaal

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren.

Onderzoek: Zandschuivers en waterspringers

Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. Hard en zacht lopen

Een actie-reactie opdracht, de leerlingen dansen door het hele lokaal.

Sla afwisselend hard en zacht op een trommel of in je handen. Op de harde slagen stampen de leerlingen en op de zachte slagen lopen ze zo zacht mogelijk. Herhaal dit, maar dan met springen.

2. Zacht zand

Geleide dansimprovisatie, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.

Vertel de leerlingen dat ze gaan dansen alsof ze door zacht, los zand gaan bewegen. Niets wat ze doen, maakt geluid; je hoort hun voeten niet neerkomen en als ze vallen gaat dit heel zacht en soepel.

Zet dan de muziek aan en laat de leerlingen door het hele speellokaal dansen waarbij je ze de volgende dansideeën aanreikt terwijl ze bezig zijn:

- loop met zachte passen door het zachte zand
- loop met grote schuifpassen door het zand, je tilt je voeten niet op
- maak af en toe een sprong waarbij je heel zacht neerkomt
- rol door het zachte warme zand
- schuif zittend door het zachte zand
- gooi met je handen het zand hoog de lucht in
- gooi met je voeten het zand hoog de lucht in

Laat de leerlingen daarna zelf doordansen waarbij ze de verschillende manieren zelf kunnen afwisselen: lopen, springen, rollen, schuiven, gooien.

Blijf ze stimuleren om daarbij zacht en soepel, ontspannen te dansen.

Muziek: [Fancy Dance](#) door John Barry.

3. Hard zand

Geleide dansimprovisatie, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.

Vertel de leerlingen nu dat ze op het natte stuk strand gaan dansen: de strook tussen de zee en het zachte zand. Hier is het zand hard, het kan zijn dat je hier makkelijk op kunt lopen maar soms is het modderig en zak je erin weg.

Laat de leerlingen opnieuw dansen op de muziek; nu maken ze sterke, krachtige bewegingen. Ze de muziek aan en reik ze weer ideeën aan terwijl ze bezig zijn om de dansstroom op gang te houden:

- stevig stampen alsof je voetafdrukken maakt in het natte zand
- op handen en voeten lopen waarbij je ook je handen stevig neerzet om afdrukken te maken in het natte zand
- krachtige sprongen maken
- zware, langzame passen alsof je voeten in de modder wegzakken
- met veel kracht wat modder omhoog tillen en weer laten vallen

Muziek: [La Polka du colone!](#) door André Popp

4. Spelen in de branding

Geleide dansimprovisatie, de leerlingen dansen ieder op een eigen plek in het speellokaal.

Verzamel met de leerlingen ideeën voor bewegingsspelletjes aan de rand van het water: vooruit en achteruit met de golven meelopen, over golven heen springen, in een golf duiken. Soms zijn de golven klein en kalm, een andere keer hoog en onstuimig.

Laat de leerlingen daarna allemaal een vrije plek kiezen in het speellokaal en laat ze zich voorstellen dat ze daar aan de rand van het zeewater staan.

Zet de muziek aan en geef de leerlingen de volgende opdrachten waarbij ze de bijbehorende bewegingen een aantal keren herhalen:

- met snelle passen een klein stukje vooruit, geschrokken achteruit als er een golf aankomt
- je benen hoog optrekken om over de golven heen te stappen
- de golven zijn hoog, je maakt grote, hoge sprongen
- de golven zijn laag, je maakt kleine sprongen
- kun je nog meer sprongen verzinnen? Gedraaide sprong, een spreidsprong, je knieën hoog op trekken in je sprong etc.
- met je voeten het water hoog op laten spatten
- een duikbeweging maken alsof je in een hoge golf duikt

Laat de leerlingen daarna zelf nog even doordansen waarbij ze bovenstaande dansbewegingen herhalen en/of zelf nieuwe dansbewegingen maken.

Muziek: [Popi Rondo](#) door Jabklon

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Kun je nog een andere beweging verzinnen in... (het zachte zand, harde zand, de golven)?
- Heb je iets gedaan wat je nog nooit gedaan had? Laat eens zien?
- Hoe zou je bewegen als je een ... (pinguïn, vis, kwal, zeehond) was?

Uitvoeren: Zandschuivers en waterspringers

Doe de volgende opdrachten of maak een keuze:

Spelen op het strand 1

Geleide dansimprovisatie met een indeling in de ruimte, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.

- Verdeel het speellokaal met twee lijnen (van tape, touw of pionnen) over de breedte in drie stroken: zacht zand, hard zand en water.
- Verdeel de klas in twee groepen. De ene groep danst, de andere groep kijkt.
- Bespreek nog even kort met de leerlingen hoe er gedanst is in het zachte zand, op het harde, modderige zand en in het water.
- Laat de leerlingen zelf kiezen waar ze willen beginnen en klaar gaan staan in het betreffende vak.
- Zet de muziek aan en laat de leerlingen dansen, passend bij het deel van het strand waar ze zijn: het zachte zand, het harde zand of het water. Benoem eventueel hardop nog enkele mogelijkheden terwijl de leerlingen bezig zijn om hun bewegingsstroom op gang te brengen en te houden.
- Op jouw aanwijzing verplaatsen ze zich van het ene naar het andere vak en passen ze hun dans daarbij aan.

Muziek: [Popi Rondo](#) door Jabklon

Spelen op het strand 2

Geleide dansimprovisatie vanuit een verhaal, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.

De leerlingen dansen in het verhaal dat je vertelt, net zoals de jongen in de videofilm *Boy* (zie Oriëntatie, pagina 4) op het strand speelde en danste.

- Laat de leerlingen een lege plek kiezen in het speellokaal en daar op de grond gaan liggen.
- Vertel het volgende verhaal, waarbij de leerlingen meteen mee bewegen. Geef ze voldoende tijd om elke beweging één of meerdere keren uit te voeren. Muziek kan dienen ter ondersteuning, zet deze dan wat zachter wanneer je aan het praten bent.
 - *Je ligt lekker ontspannen te slapen, langzaam doe je je ogen open. Hé: je ligt op het strand! Wat is het eerste wat je nu doet?*
 - *Je klimt omhoog tegen een duin op, maar hoe ga je naar beneden? Laten we rollen. We klimmen nog een keer omhoog. Durven we te springen? Nu gaan we glijden en schuiven.*
 - *Hoe kun jij het zand zo hoog mogelijk de lucht in gooien? Kun je dat ook met twee handen tegelijk? Hoe kun je het zand omhoog schoppen?*
 - *Het strand is heel groot, je kunt daar dansen en bewegen zoals jij wilt! Wat wil en kun je allemaal doen?*
 - *Je rent naar de zee, maar oh, je blijft steken in het natte zand, hoe kom je los?*
 - *Daar komt een héle grote golf aan, ga je erin, erover, ervandaan?*
 - *Je blijft even spelen in het water, wat doe je allemaal?*
 - *Tijd om even uit te rusten, zoek een lekker plekje op het strand en ga hier heerlijk liggen in het zachte warme zand...*

Muziek: één van de voorgaande muziekfragmenten.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welke beweging deed je het allerliefste? Kun je die laten zien?
- Was er iets wat heel goed lukte? Kun je dat laten zien?
- Is er een plek waar je het liefste bent: zacht zand, hard zand of in het water?

Presenteren: Zandschuivers en waterspringers

Herhaal een van de dansopdrachten onder 'uitvoeren'. Laat de ene helft van de groep kijken naar de andere helft. Geef het 'publiek' een kijkopdracht mee die aansluit bij onderstaande reflectievragen.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Kon je bij iemand heel goed zien op welk stukje strand hij danste? Waar zag je dat aan?
- Waren er bewegingen bij die je in het echt niet op het strand zou doen? Kun je vertellen welke?
- Waren er dansbewegingen bij die jij ook wel eens zou willen doen? Kun je laten zien welke?

5. Opdracht: Spelen met wind

In deze opdracht staat de wind centraal. De leerlingen onderzoeken hoe je de wind kunt vangen door voorwerpen te benoemen die bewegen in de wind, zelf met materialen te experimenteren en te doen alsof ze zelf van een materiaal gemaakt zijn dat bewogen wordt door de wind.

In de uitvoerende fase bewegen en dansen de leerlingen op muziek als vliegers in de wind. Hierbij leren ze woorden die verschillende bewegingen en verplaatsingen weergeven zoals zigzag, scheef, draaien en duikelen.

Kennisdoelen	De leerling kent de betekenis van deze woorden m.b.t. bewegen: draaien, zweven, rollen, duiken, zigzag, scheef.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none">• gebruikt in zijn dans verschillende richtingen: omhoog, omlaag, naar voren, naar achteren en zijwaarts;• verbeeldt in zijn dans de dynamiek van de wind: hard, zacht, windvlagen en wervelwind.

Benodigheden

- divers materiaal dat in de wind kan bewegen; crêpepapier, veertjes, boterhamzakjes
- eventueel fel gekleurde kleding voor de presentatie

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren.

Onderzoek: Spelen met wind

Doe onderstaande opdrachten of maak een keuze:

Wind vangen

- Bekijk het fragment uit de voorstelling [L'Après-midi d'un foehn](#) van Cie Non Nova. Bespreek de bewegingen uit het fragment, aan de hand van (een deel van) onderstaande begrippen:
 - lichaam/bewegingsacties: vliegen, draaien, vallen, scheefhangen, duikelen, rollen, hangen
 - tijd: snel en langzaam gaan, (bijna) stil blijven hangen
 - ruimte: omhoog en omlaag gaan, voor- en achteruit gaan, zigzag gaan
 - kracht: zacht, hard, licht, zwevend
- Bekijk het volgende fragment : Sesamstraat, [Lucht](#)
- Onderzoek met de leerlingen hoe je met diverse materialen de 'wind kunt vangen' of de wind zichtbaar maakt. Bijvoorbeeld: crêpepapieren slierten buiten in de lucht, maak windzakken van plastic zakken en hang ze op aan een lijn.
- Verzamel materialen en afbeeldingen van datgene wat door de wind in beweging wordt gezet. Bijvoorbeeld: molens, windvanen, vlaggen, vliegers, zeilboten, kitesurfers, kunstwerken die bewegen door de wind.

Aan de slag in het speelokaal

Dansen in de wind

1. Laat de leerlingen zachtjes blazen; eerst tegen hun eigen hand of arm, vervolgens bij elkaar (bijvoorbeeld tegen elkaars wang, in elkaars nek). Varieer met zacht en hard blazen.

2. Laat de leerlingen in tweetallen op een leeg plekje gaan staan. Ze gaan om en om, op verschillende plekken, tegen elkaar aanblazen. De ander reageert hierop alsof hij een vlag, plastic zakje of vlieger is; hij beweegt mee met de wind en reageert op harde en zachte wind.
3. *Een bewegen – stop-opdracht, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.*
Vertel de leerlingen dat ze gaan dansen als de 'luchtpoppetjes' uit het fragment [L'Après-midi d'un foehn](#) (zie Oriëntatie).
 - Laat ze allemaal een leeg plekje kiezen in het speellokaal en daar op de grond gaan liggen of zitten. Vertel dat ze gaan dansen zodra de muziek aan gaat en dat ze, zodra de muziek stopt, gaan zitten op de grond op de plek waar ze dan zijn.
Benoem telkens voor je de muziek aanzet één of twee bewegingswoorden. De leerlingen dansen op hun eigen manier, passend bij deze begrippen:
 - zacht zweven en draaien
 - duikelen en rollen
 - snel omhoog gaan en langzaam naar beneden gaan
 - zigzaggend vliegen
 - scheef hangen en zweven
 - draaiend omhoog en omlaag gaan
 - Laat eventueel af en toe een leerling met inventieve ideeën iets voordoen of begeleiden de leerlingen terwijl ze dansen, door ze te bevragen op nieuwe mogelijkheden: "Kun je ook met je hoofd zigzaggen?", "Kun je zo hoog mogelijk zweven?", "Kun je je benen ook laten zweven?"
 - Laat de leerlingen tot slot nog even zelf dansen als windpoppetje op hun eigen manier. Ze kunnen hierbij dansbewegingen gebruiken uit de voorgaande opdrachten en/of eigen nieuwe dansbewegingen maken.

Muziek: [Passagers du vent](#) of [Zig Zag](#) door René Aubry

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Kun je laten zien welke beweging in de wind jij heel goed kunt uitvoeren of heel fijn vond om te doen?
- Heb jij nog een idee hoe je als windpoppetje kunt bewegen, iets wat we nog niet gedaan hebben?
- Hoe voel je je wanneer je danst alsof je door de wind geblazen wordt?

Uitvoeren: Spelen met wind

Doorloop in deze opdracht de volgende stappen:

1. Bekijk en bespreek onderstaande filmpjes:
 - een deel van de registratie van [Vliegerfestival Scheveningen](#)
 - de [dansende vliegers](#) tijdens de Vlieger-dagen in Rijsbergen

Bespreek na aan de hand van de volgende vragen:

- Wat voor vliegers heb je allemaal gezien?
- Welke bewegingen heb je gezien? Kun je die met je handen in de lucht tekenen?
- Welke vormen hadden de vliegers? Kunnen we enkele vormen nadoen? (groot en breed, klein en spits, rond, lang, met slierten)

Aan de slag in het speellokaal

2. *Actie – reactie-opdracht, de leerlingen dansen eerst op één plek en daarna door het hele speellokaal.*

Vertel de leerlingen dat ze gaan dansen als een vlieger. Je bent de wind die telkens anders waait!

Laat ze een lege plek in het speellokaal kiezen waar ze gaan staan. Vertel telkens hoe de wind waait, de leerlingen reageren hierop in hun dans. Dans zelf in het begin mee om de leerlingen te ondersteunen en inspireren.

- Het waait heel zacht (de leerlingen dansen zacht op hun plek, trippelend, draaiend e.d.).
- De wind komt van alle kanten (de leerlingen verplaatsen zich met kleine snelle passen naar links – rechts - voor en achter).
- Het gaat harder waaien (de leerlingen gaan harder en sneller heen en weer en kunnen van hun plek komen).
- Ineens valt de wind weg (alle leerlingen blijven stilstaan).
- Er komen plotselinge harde windvlagen (de leerlingen wisselen snel, verplaatsen zich en stoppen ineens).
- De wind neemt weer toe en wordt stormachtig (de leerlingen duiken naar beneden, maken sprongen in de lucht en dansen snel van links naar rechts).
- Er komt een wervelwind (de leerlingen draaien rond).

Laat eventueel één of enkele leerlingen die gevarieerd en expressief dansen, iets voordoen. Zet daarna nogmaals de muziek aan en laat de leerlingen zelf dansen als een vlieger in de wind. Ze kunnen bovenstaande bewegingen herhalen en/of zelf nieuwe dansbewegingen maken.

Muziek: [J'y suis jamais allé](#) door Yann Tiersen (filmmuziek uit *Amélie*, YouTube) of [The Four Seasons, Summer: Presto](#) van Vivaldi.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welke vliegerbeweging vond je het leukste om te doen?
- Is er een beweging die je net gedaan hebt en graag wil laten zien?
- Welke beweging vind je het meeste echt op een vlieger lijken?

Presenteren: Spelen met wind

Vliegerfestival

Presenteer het resultaat van de dansopdrachten in de gymzaal of op het schoolplein. De leerlingen kunnen felgekleurde kleding aantrekken, zodat het doet denken aan een vliegerfestival. Ook kunnen ze gekleurde slierten van bijvoorbeeld crêpepapier gebruiken, die ze vasthouden of ombinden.

Structureer en oefen de dans als volgt:

1. Laat de leerlingen zich verspreiden en zich klein maken, door op hun hurken te zitten of op de grond te liggen.
2. Als de muziek aanslaat, worden de leerlingen allemaal langzaam groter en nemen ze de vorm aan van hun zelfbedachte vlieger. Ze maken zich dus bijvoorbeeld lang, rond, breed en groot of klein en spits.
Ze stijgen op en dansen in de wind. Als het nodig is, benoem je vanaf de zijkant de bewegingsmogelijkheden.
3. Als je de muziek langzaam zachter zet, is dit voor de leerlingen het teken om langzaam al zwevend, draaiend of zigzaggend naar beneden te gaan.
4. De leerlingen eindigen weer liggend op de grond.

Oefen deze dansstructuur een keer met de leerlingen voor de uiteindelijke presentatie.

Muziek: gebruik één van de muziekfragmenten uit de vorige opdrachten.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Hoe is het om met speciale kleding of met het materiaal te dansen?
- Kon het publiek de wind zien? Hoe?

6. Opdracht: Stranddieren

In deze opdracht ligt de focus op stranddieren; zowel bestaande als fantasie stranddieren. In de onderzoeksfase bekijken de leerlingen het werk van kunstenaars die fantasiedieren maken en onderzoeken de leerlingen de bewegingen en manieren van verplaatsen van echte stranddieren. Bij de uitvoering bewegen en dansen de leerlingen op muziek als hun zelfgekozen stranddier, echt en fantasie.

Het project kan worden afgesloten met een stranddans waarin alle opbrengsten van deze opdracht worden meegenomen.

Kennisdoelen	De leerling benoemt bewegingen van verschillende stranddieren en legt hierbij een relatie met bewegen in het water, het zand en in de lucht.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none">• danst met verschillende manieren van voortbewegen zoals kruipen, trippelen, zweven;• kan nieuwe combinaties maken tussen een lichaamsdeel en manier van bewegen, passend bij een fantasiedier.

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren en presenteren. Aan het eind van deze opdracht staan evaluatievragen die betrekking hebben op het hele project.

Onderzoek: Stranddieren

Doe de volgende opdrachten of maak een keuze:

Stranddieren

Bekijk onderstaande filmpjes van stranddieren:

- [dit filmpje over een krab](#)
- (YouTube) filmpjes over [strandvogels](#), een [kwal](#), [vissen](#) en [meeuwen](#)

Bespreek na aan de hand van de volgende vragen waarbij leerlingen meteen bewegingen voor kunnen doen:

- Hoe bewegen dieren in het zand? (krab, zandvlo, vogel die in het zand loopt)
- In het water? (vissen, kwallen)
- In de lucht? (vogels)

Fantasiedieren.

Bekijk het volgende werk van beeldend kunstenaars met dieren als onderwerp:

- [dit dier van Raoul Deleo](#). De kunstenaar combineert de kenmerken van twee dieren en creëert hiermee een nieuw dier.
- [Wentelteefje](#) van Escher (1951).
- [de Strandbeesten](#) van kunstenaar Theo Jansen uit Delft.

Bespreek na aan de hand van vragen als:

- Wat zie je?
- Hoe beweegt het dier zich voort: zwemmend, vliegend, rollend?
- Kan iemand dat voordoen?
- Heeft iemand nog een ander idee?

Aan de slag in het speelokaal

Bewegen als stranddieren

Een bewegen – stop-opdracht, de leerlingen dansen door het hele speelokaal.

Laat de leerlingen verspreid in het speelokaal op de grond gaan zitten.

- Vertel dat ze zodra de muziek start, gaan dansen als het dier dat jij benoemt. Wanneer de muziek stopt, gaan ze meteen zitten op de plek waar ze dan zijn.
- Noem telkens één dier en zet dan de muziek aan. Laat de leerlingen zelf bedenken hoe ze dit dier in dans verbeelden.
- Reik ze, terwijl ze bezig zijn, eventueel enkele ideeën aan om ze te stimuleren tot meer gevarieerde bewegingen:
 - Krab: beweeg laag bij de grond op handen en voeten en kruip zijwaarts.
 - Zeemeeuw: beweeg hoog in de lucht, zwevend en laverend van links naar rechts op de wind, duik af en toe naar beneden.
 - Vis: verplaats je soepel van hoog naar laag en van links naar rechts in het water.
 - Zeehond: schuif op je buik over de grond en draai in de zon.
 - Vogel: loop met hoog opgetrokken poten als een strandloper op het zand.
 - Zandvlo: loop en spring met supersnelle pootjes.

Muziek: [🔗 Little Polka](#) door Dmitri Sjostakovitsj, of [🔗 Push Push](#) door Herbie Mann.

Dansen als fantasiedieren

Een bewegen – stop-opdracht, de leerlingen dansen door het hele speelokaal.

Vertel de leerlingen dat ze nu gaan dansen als fantasie stranddieren. Deze dieren bewegen heel anders dan wat ze ooit gezien hebben. Benoem telkens een fantasiedier en daarbij hoe dit dier zou kunnen bewegen. De leerlingen dansen zodra je de muziek aan zet en stoppen zodra de muziek stopt.

Enkele voorbeelden:

- De vliegvoeter: bij elke beweging die dit dier maakt, gaan zijn voeten hoog de lucht in.
- De zwembilvis: deze vis zwemt achter zijn dikke billen aan; omhoog, omlaag, naar rechts en links.
- Het zachte zweefhoofd vliegt hoog in de lucht, niet met vleugels maar met zijn hoofd.
- Het trippeltje trippelt met al zijn lichaamsdelen; soms met zijn voeten, dan weer met zijn schouders en dan met zijn ellebogen.
- De weggewaaier maakt grote bewegingen met al zijn armen.
- De zware zandzakker heeft een groot en log lichaam en sjokt door het strandzand.
- Wat de leerlingen zelf nog kunnen verzinnen.

Muziek: [🔗 Push Push](#) door Herbie Mann, of [🔗 Beanfields](#) door Pinguin Café Orchestra.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welke nieuwe dieren heb je ontdekt?
- Wat voor stranddier zou je willen zijn?
- Hoe lijkt je dat, een strand vol met rare dieren?

Uitvoeren: Stranddieren

Doorloop in deze opdracht de volgende stappen:

1. Bekijk eventueel opnieuw [🔗 een filmpje](#) van de [🔗 Strandbeesten](#) van Theo Jansen.
2. Vraag aan de leerlingen wie er een fantasie stranddier kan bedenken. Stel ze enkele vragen om hun ideeën te verrijken:
 - Beweegt je dier in het zand, in het water en/of in de lucht? Waar zie je dat aan?
 - Is het dier: snel of traag, stijf of soepel, groot of klein?

- Heeft het bijzondere lichaamsdelen? (vliegbenen, een zwemhoofd, wegwaai armen, trippel-ellebogen)
3. Laat enkele leerlingen hun dier voordoen en vraag aan de andere leerlingen wat ze zien en wat voor soort dier dit zou zijn.

Dans je eigen fantasiedier

Opdracht met voor- en nadoen, de leerlingen dansen door het hele speellokaal.

Laat telkens één leerling zijn eigen fantasiedier voordoen. Alle leerlingen zitten langs de kant op de bank en kijken goed.

- Op jouw teken gaan alle leerlingen meedansen waarbij ze dit fantasiedier nadoen.
- Herhaal dit met een aantal verschillende dieren.
- Laat tenslotte alle leerlingen nog even voor zichzelf dansen als hun eigen fantasiedier.

Muziektip: [Another One from the Colonies](#) door Penguin Café Orchestra.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Wat kan jouw stranddier allemaal?
- Leeft jouw dier vooral in de lucht, in het water of op het zand?
- Hoe heet jouw stranddier?

Presenteren: Stranddieren

Doe onderstaande opdrachten of maak een keuze:

Een dagje naar het strand

Maak één grote stranddans van de presentaties van de drie opdrachten.

Doe dit in de volgende stappen:

1. Herhaal de volgende opdrachten:
 - Zandschuivers en waterspringers: Geleide dansimprovisatie vanuit een verhaal pagina 5.
 - Spelen met wind: Vliegerfestival pagina 10.
 - Dans je eigen fantasiedier pagina 14.
2. Laat de leerlingen kiezen welke van deze drie opdrachten ze willen doen tijdens een optreden en verdeel de klas aan de hand daarvan in drie groepen.
3. Zorg dat je als leerkracht het geheel aan elkaar kunt praten en daarbij de leerlingen meteen begeleidt in wat ze doen (wanneer ze starten, met tekst ondersteunen bij hun dans, wanneer ze klaar zijn).
4. Kies een plek waar de presentatie uitgevoerd gaat worden en oefen daar met de leerlingen één keer. Spreek af waar ze klaar gaan staan en op welke plek en wanneer ze hun dans uitvoeren.
5. Kies eventueel een eenvoudige manier van aankleding van de leerlingen. Bedenk daarbij dat kleding niet moet afleiden: een hele grote zonnehoed of een zonnebril kan gaan schuiven en de leerling belemmeren in zijn dans.

Portrettengalerij

Maak van elke leerling foto in de houding van het zelfverzonnen stranddier.

Maak hier een portrettengalerij van.

Reflectievragen die je kunt stellen tijdens het werken aan de opdracht en/of erna

- Welk gevoel krijg je als je als een strandbeest danst?
- Waarin verschilt het dansen van een vlieger met een stranddier?
- Heb je iemand iets zien doen wat jij ook wel zou willen doen?

Evalueren

Bespreek met je leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat heb je ontdekt?
- Heb je iets gedaan wat je nog niet eerder hebt gedaan?
- Heb je thuis iets verteld over wat je gedanst hebt?
- Wat zou je nog een keer willen doen?

